

שלום-עליכם

רב משה-וועלוול בעל-עגלה

דער וואָס מײַנט אַז אַ בעל-עגלה איז אַ מענטש, וואָס קײנער איז נישט מחויב צו לײדן פֿון אים גלות, האָט אַ טעות.

רב משה-וועלוול בעל-עגלה איז נישט גלייך צו אַלע אַנדערע בעלי-עגלות. דער נאָמען אַליין: „רב משה-וועלוול“ – זאָגט שוין גענוג. און בסך הכל איז ער גאָר אַ ייד אַ בעל-הבית און אַ ייד וואָס דאָוונט און אַ ייד וואָס קוקט אַרײַן אין די קליינע אותיות און אַ ייד וואָס פֿאַרשטייט אַ פֿסוק חומש מיט רש״י און קאָן טרעפֿן אַ שטיקל „באר מים חיים“.

קומט ער אויף אײַן אכסניה, אָדער אין אַ קרעטשמע און ס׳איז דאָ אַ מנין, בינדט ער אַרום די פֿאַרסמאָלעוועטע כלאַמידע מיט אַ רויטער פֿאַטשיילע, שטעלט זיך אַוועק מיטן פנים צו דער וואַנט, דאָוונט אַפֿ אַ מנחה׳לע, אפילו אויף אַ הייזעריק פֿאַרדומפֿן קול און אַ ביסל אונטער דער נאָז, נאָר מיט אַלע דריידלעך, מעשה חזן.

בטבֿע איז רב משה-וועלוול אַ ייד דווקא אַ פֿריילעכער און אַ שטיק ווערטלזאָגער, און אויף אַ שמחה – אַ הוליאַק, אַ גאַנצער לך, אַ פֿאַרשלעפטע קרענק. אַ פנים איז בײַ אים ווי פֿון מעטאַל – נישט מעש, נישט בלעך, נאָר גלאַנצנדיק-רויטלעך, און אַ נאָז כמו ווי אַ צעפלעצטע אָדער אַ צעשלאָגענע, וואָס דערפֿאַר קומט-אויס בײַ אים דאָס לשון אַ ביסעלע דאָסיק, פֿאַנפֿעוואַטע. באַרד און פאות טראָגט ער, ווי אַ גוטער ייד, אַ כלאַמידע אַ לײוונטענע, נאָר אַ לאַנגע ביז דער ערד, מיט אַ בײַטש פֿון דעסט וועגן אין די הענט אַ לאַנגע, שטיוול – גוט אַנגעשמירטע מיט סמאָלע, ווי אַ בעל-

עגלה שטייט אָן, און איין עזות-פנים איז ער, ווי דרייסיק בעלי-
עגלות אין איינעם.

לאַז עמעצער איינשטעלן אים זאָגען גלאַט „משה-וועלוול“, נישט
„רב משה-וועלוול“, איז חיות נישט זיכער!

אַדער, אַ שטייגער, זייט אַ בריה, אויב איר זענט אַ דאָרטיקער
בעל-הבית, און פרוווט אַוועקזעצן זיך ביי דער באַן, למשל, אויף
אַן אַנדער בעל-עגלה, בעת ער, רב משה-וועלוול, איז דאָ און קוקט
אַרויס אויף פאַרשוינען, איז דעמאָלט אַז אַך און ווי צו אייך און
צו יענעם בעל-עגלה און צו זיינע סוסים. ער וועט אייך מאַכן מיט
דער בלאָטע גלייך. און איר וועט שוין פאַרזאָגן אַ צענטן, אַז איר
קומט מיט דער באַן, זאָלט איר אייך קודם גוט אַרומזען, צי איז
נישטאָ ערגעץ רב משה-וועלוול מיט זיינע סוסים.

אַדער פרוווט זיך שאַפן מיט אים, ווי מע שאַפט זיך מיט אַ בעל-
עגלה, און זאָגט אים נישט: „זייט זשע מוחל, רב משה-וועלוול!“
אַדער: „איר וועט אייך מטריח זיין, רב משה-וועלוול“... און האָט
איר זיך אַרויפגעזעצט ביי אים אין וואָגן, באַדאַרפֿט איר
געדענקען, אַז איר זיצט נישט ביי אַבי וועמען, נאָר ביי רב משה-
וועלוולען, און אַז רב משה-וועלוול וועט אייך הייסן קריכן אין
בויד, וועט איר קריכן, און אַז ער וועט אייך הייסן אַוועקזעצן זיך
פאַריטש, אַקעגן, וועט איר זיצן, און אַז ער וועט אייך הייסן גיין
אַרויף אַ באַרג מחילה צו פֿוס, וועט איר גיין. קיין דעות, וועמען
ער זאָל נעמען אין וואָגן אַריין, וועט איר אים נישט זאָגן. און אַז
איר וועט אים זאָגן, וועט זיך אייך נישט העלפֿן. איר וועט נאָך
ווערן אַפגעזידלט פֿון קאַפּ ביז פֿיס און וועט זיין גערן, אַז ער.
וועט אייך נישט אַרויסזעצן פֿון וואָגן אין מיטן וועג

שולדיק אין דעם איז נישט רב משה-וועלוול, נאָר טאַקי די שטאַט
גופא. ווי אַזוי מע פֿאַרוויגט אַ מענטשן, אַזוי פֿירט ער זיך אויף. די
שטאַט האָט געמאַכט פֿון אים אַ גאַנצן יש, טראָגט זיך אַרום מיט
זיין תורה, באַרימט זיך מיט זיין פֿרומקייט און ייִדישקייט, מיינט
ער, אַז לעקיש איז זיין פֿעטער, און קריכט אַלעמען אויפֿן קאַפּ און
זידלט איטלעכן באַזונדער, מאַכט אים מיט דער בלאָטע גלייך.

– א מכה אשר לא כתובה בתורה! – רופט מען אים אין שטאָט
און מע היט זיך פֿאַר אים, ווי פֿאַר פֿייער. מיט איין איבעריק
וואָרט איז מען מיט אים נישט זיכער. סכנת-נפשות!

נאָר איין טאָג אין יאָר איז פֿאַראַן אזעלכער, – דאָס איז דער טאָג
פֿון ערבֿ יום-כפור – וואָס דעמאָלט קאָנט איר זיין זיכער, אַז
ער וועט אייך נישט זאָטשעפען. אדרבה, ער קומט צו אייך אַ
יום-טובֿ'דיקער מיט אַ קנאָקנדיקער ליוסטרינענער קאַפּאַטע און
מיט אַ נייעם קאַשקעט אויפֿן קאַפּ. פֿונעם ווייסן העמד קוקט
אַרויס אַ מאָדנער ברייטער קאַלנער, אַפּגעלייגט מיט צוויי
שפיצעכיקע עקן אויפֿן האַלדז. אויף זיין בלעכן-מעשן פנים איז
אויסגעגאָסן דאָס וואָרט „יום-טובֿ“, און אַליין קומט ער אַריין צו
איטלעכן מיט אַ ברייטן „גוט יום-טובֿ“, איבערבעטן, זיך מוחל
זיין:

– אַ גוט יום-טובֿ! טאָמער האָב איך אייך אַנגערירט מיט אַ קרום
וואָרט, בעט איך אייך איבער און ווינטש אייך אַ חתימה טובֿה.

ענטפֿערט מען אים: „גם אתם, לאַז גאָט מוחל זיין! – און מע
בעט אים זיצן און מען איז אים מכבד מיט לעקעך.